

PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS KONVENCIJA¹

Įvadas

Ši Konvencija ligšiolinę Organizacijos praktinę veiklą tarptautinio bendradarbiavimo saugant žmonijos kultūros paveldą srityje įformina kaip visuotinai taikytiną arba, kitaip sakant, ją kodifikuoja ir tokį bendradarbiavimą išplečia aprėpdama ir gamtos paveldą, kurio apsauga akivaizdžiai tapo dar labiau būtina dėl to, kad gerokai padidėjo aplinkos tarša.

Šios Konvencijos saugomi objektai yra priskiriami kultūros ar gamtos paveldui, kuris turi išskirtinę visuotinę istorinę, meninę, mokslinę ar estetinę reikšmę.

Konvencija nustato du pagrindinius principus. Pirma, kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, pripažįsta, kad visų pirma jai priklauso pareiga užtikrinti, kad jos teritorijoje esančios pasaulio paveldo vertybės būtų išsaugotos, ir įsipareigoja šiuo tikslu veikti, kiek leidžia jos pačios išteklių. Antra, visos Susitariančiosios Šalys pripažįsta, kad visos tarptautinės bendruomenės pareiga yra bendradarbiauti, kad būtų užtikrintas visuotinę reikšmę turinčio paveldo išsaugojimas.

Šiuo tikslu kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, turi parengti jos teritorijoje esančių ir apsaugai pagal Konvenciją tinkamų kultūros ir gamtos paveldo vertybių aprašą. Remdamasis šiais aprašais, Pasaulio paveldo komitetas nustato vertybes, kurios turi būti laikomos pasaulio paveldo dalimi ir kurioms dėl to turi būti taikomos Konvencijos nustatytos apsaugos priemonės.

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija, 1972 m. spalio 17 d.–lapkričio 21 d. Paryžiuje susirinkusi į septyniolikąją sesiją,

pažymėdama, kad kultūros paveldui ir gamtos paveldui vis labiau gresia sunaikinimas ne tik dėl įprastinių irimo priežasčių, bet ir dėl kintančių socialinių ir ekonominių sąlygų, kurios apsunkina padėtį dar grėsmingesniais žalojimo ar naikinimo reiškiniais;

atsižvelgdama į tai, kad bet kurio kultūros ar gamtos paveldo objekto nykimas arba visiškas išnykimas pragaištingai nuskurdina visų pasaulio tautų paveldą;

atsižvelgdama į tai, kad šio paveldo apsauga nacionaliniu lygiu dažnai yra nepakankama dėl didžiulių išlaidų, kurių reikia tai apsaugai, ir menkų valstybės, kurioje yra saugotina vertybė, ekonominių, mokslinių ir technologinių išteklių;

prisimindama, kad Organizacijos įstatai numato, kad ji palaikys, ugdys ir skleis pažinimą užtikrindama pasaulio paveldo išsaugojimą ir apsaugą, taip pat rekomenduodama suinteresuotoms valstybėms reikalingas tarptautines konvencijas;

manydama, kad galiojančios tarptautinės konvencijos, rekomendacijos ir rezoliucijos dėl kultūros ir gamtos vertybių rodo šių unikalių ir nepakeičiamų vertybių apsaugos svarbą visoms pasaulio tautoms, nežiūrint, kokiai tautai jos priklausytų;

manydama, kad kai kurios šio kultūros ar gamtos paveldo vertybės yra išskirtinai reikšmingos ir dėl to jos turi būti išsaugotos kaip visos žmonijos pasaulio paveldo dalis;

manydama, kad, atsižvelgiant į paveldui gresiančių naujų pavojų mastą ir pragaištingumą, visa tarptautinė bendruomenė privalo dalyvauti išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo apsaugos veikloje teikdama kolektyvinę paramą, kuri nors ir nepakeistų suinteresuotos valstybės veiklos, bet ją veiksmingai papildytų;

manydama, kad šiuo tikslu yra nepaprastai svarbu priimti naujas nuostatas ir jas įforminti kaip konvenciją, sukuriančią veiksmingą išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo kolektyvinės apsaugos sistemą, organizuotą, kaip kad ji būtų nuolat veikianti ir grindžiama šiuolaikinio mokslo metodais;

nusprendusi savo šešioliktojoje sesijoje, kad šiam klausimui turėtų būti skirta tarptautinė konvencija,

¹ Priimta 1972 m. lapkričio 16 d. UNESCO Generalinės konferencijos septynioliktojoje sesijoje Paryžiuje.

1972 m. lapkričio 16 A. priėmė šią Konvenciją.

I. KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APIBRĖŽTYS

1 straipsnis

Šioje Konvencijoje „kultūros paveldu“ laikomi:

paminklai: architektūros statiniai, monumentaliosios skulptūros ir tapybos kūriniai, archeologinės kilmės elementai ar statiniai, užrašai, urviniai būstai ir įdomybių deriniai, turintys išskirtinę visuotinę reikšmę istorijos, meno ar mokslo požiūriu;

pastatų grupės: atskirų ar sujungtų pastatų grupės, kurios savo architektūra, savo vienove ar vieta kraštovaizdyje turi išskirtinę visuotinę reikšmę istorijos, meno ar mokslo požiūriu;

vietovės: žmogaus arba bendrai gamtos ir žmogaus sukurti dariniai ir vietovės, įskaitant archeologines vietas, turintys išskirtinę visuotinę reikšmę istoriniu, estetiniu, etnologiniu ar antropologiniu požiūriu.

2 straipsnis

Šioje Konvencijoje „gamtos paveldu“ laikomi:

gamtos įžymybės, kurias sudaro fiziniai ir biologiniai dariniai ar tokių darinių grupės, turintys išskirtinę visuotinę reikšmę estetiniu ar moksliniu požiūriu;

geologiniai ir fiziografiniai dariniai ir tiksliai apibrėžtos vietovės, kurios yra nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių buveinės, turinčios išskirtinę visuotinę reikšmę mokslo ar išsaugojimo požiūriu;

savitos gamtos vietovės arba tiksliai apibrėžti arealai, turintys išskirtinę visuotinę reikšmę mokslo, išsaugojimo ar gamtos grožio požiūriu.

3 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, turi nustatyti ir apibūdinti įvairias 1 ir 2 straipsniuose minėtas ir jos teritorijoje esančias vertybes.

II. NACIONALINĖ IR TARPTAUTINĖ KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGA

4 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, pripažįsta, kad pareiga užtikrinti 1 ir 2 straipsniuose nurodyto ir jos teritorijoje esančio kultūros ir gamtos paveldo nustatymą, apsaugą, išsaugojimą, populiarinimą ir perdavimą ateities kartoms visų pirma priklauso tai valstybei. Šiuo tikslu ji stengiasi padaryti visa, kas įmanoma, kuo tinkamiau panaudodama savo nuosavus išteklius ir tam tikrais atvejais jai prieinamą tarptautinę paramą ir bendradarbiavimą, ypač finansų, meno, mokslo ir technikos srityse.

5 straipsnis

Siekdama užtikrinti, kad būtų imamasi veiksmingų ir aktyvių priemonių jos teritorijoje esančiam kultūros ir gamtos paveldui apsaugoti, išsaugoti ir populiarinti, kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, kiek įmanoma ir kaip tinkama kiekvienai valstybei, stengiasi:

a) nustatyti bendrąją politiką, kuria būtų siekiama kultūros ir gamtos paveldui suteikti tam tikrą vaidmenį bendruomenės gyvenime, ir integruoti to paveldo apsaugą į visaapimančias

planavimo programas;

b) įsteigti savo teritorijose, kur dar nėra, vieną ar keletą kultūros ir gamtos paveldo apsaugos, išsaugojimo ir populiarinimo tarnybų, turinčių reikiamą personalą ir priemones savo funkcijoms atlikti;

c) atlikti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir parengti tokius veiklos metodus, kurie leistų valstybei pašalinti jos kultūros ar gamtos paveldui iškilusias grėsmes;

d) imtis atitinkamų teisinių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, reikalingų šiam paveldui nustatyti, apsaugoti, išsaugoti, populiarinti ir atkurti, ir

e) skatinti kurti arba plėtoti nacionalinius ar regioninius centrus, kuriuose būtų mokoma kultūros ir gamtos paveldo apsaugos, išsaugojimo bei populiarinimo, ir remti šios srities mokslo tyrimus.

6 straipsnis

1. Visiškai gerbdamos valstybių, kurių teritorijoje yra 1 ir 2 straipsniuose nurodyto kultūros ir gamtos paveldo, suverenitetą ir nepažeisdamos nacionalinės teisės aktų nustatytos nuosavybės teisės, valstybės, šios Konvencijos Šalys, pripažįsta, kad toks paveldas sudaro pasaulio paveldą, kurį saugant turi bendradarbiauti visa tarptautinė bendruomenė.

2. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, įsipareigoja pagal šios Konvencijos nuostatas teikti pagalbą nustatant, saugant, išsaugant ir populiarinant 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytą kultūros ir gamtos paveldą, jeigu to prašo valstybės, kurių teritorijoje yra tas paveldas.

3. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, įsipareigoja nesiimti jokių tyčinių veiksmų, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai galėtų padaryti žalos kitų valstybių, šios Konvencijos Šalių, teritorijoje esančiam 1 ir 2 straipsniuose nurodytam kultūros ir gamtos paveldui.

7 straipsnis

Šioje Konvencijoje tarptautinė pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsauga yra suprantama kaip tarptautinio bendradarbiavimo ir paramos sistemos, kuria siekiama remti valstybių, šios Konvencijos Šalių, pastangas tą paveldą išsaugoti ir nustatyti, sukūrimas.

III. TARPVYRIAUSYBINIS PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS KOMITETAS

8 straipsnis

1. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos struktūroje įsteigiamas Tarpyvyriausybinių išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo apsaugos komitetas, vadinamas Pasaulio paveldo komitetu. Jį sudaro 15 valstybių, šios Konvencijos Šalių, kurias išrenka valstybės, šios Konvencijos Šalys, per visuotinį susirinkimą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos eilinės sesijos metu. Nuo Generalinės konferencijos eilinės sesijos dienos, kai ši Konvencija bus įsigaliojusi ne mažiau kaip 40 valstybių, Komitetą sudarančių valstybių narių skaičius padidinamas iki 21.

2. Komiteto narių rinkimai turi užtikrinti teisingą įvairių pasaulio regionų ir kultūrų atstovavimą.

3. Komiteto posėdžiuose patariamąjį balsą gali dalyvauti Tarptautinio kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centro (Romos centro) atstovas, Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS) atstovas ir Tarptautinės gamtos ir gamtos išteklių išsaugojimo sąjungos (IUCN) atstovas, taip pat valstybių, šios Konvencijos Šalių, susirinkusių į visuotinį susirinkimą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos

Generalinės konferencijos eilinių sesijų metu, prašymu kitų tarpvyriausybinių ar nevyriausybinių panašios krypties organizacijų atstovai.

9 straipsnis

1. Valstybių, Pasaulio paveldo komiteto narių, kadencija prasideda pasibaigus Generalinės konferencijos eilinei sesijai, kurios metu jos yra išrenkamos, ir tęsiasi iki trečios paskesnės eilinės sesijos pabaigos.

2. Tačiau vieno trečdaliao narių, išrinktų pirmųjų rinkimų metu, kadencija baigiasi pasibaigus pirmai paskesnei Generalinės konferencijos eilinei sesijai po tos, kurioje jie buvo išrinkti; kito trečdaliao tuo pačiu metu išrinktų narių įgaliojimai baigiasi pasibaigus antrai paskesnei Generalinės konferencijos eilinei sesijai po tos, kurioje jie buvo išrinkti. Šių valstybių pavadinimus po pirmųjų rinkimų burtais nustato Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos pirmininkas.

3. Valstybės, Komiteto narės, savo atstovais renka kultūros ar gamtos paveldo srityje kompetentingus asmenis.

10 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas priima savo darbo tvarkos taisykles.

2. Komitetas bet kuriuo metu į savo posėdžius gali kviešti viešąsias ar privačias organizacijas, taip pat asmenis, kad galėtų su jais tartis konkrečiais klausimais.

3. Komitetas gali sudaryti tokius konsultacinius padalinius, kokius, jo nuožiūra, yra reikalingi jo funkcijoms atlikti.

11 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, kiek leidžia galimybės Pasaulio paveldo komitetui pateikia jos teritorijoje esančių kultūros ir gamtos paveldo vertybių, tinkamų įtraukti į šio straipsnio 2 dalyje numatytą sąrašą, aprašą. Šiame apraše, kuris neturi būti laikomas baigtiniu, pateikiami dokumentai apie kiekvienos aptariamąs vertybės buvimo vietą ir jos reikšmę.

2. Remdamasis pagal šio straipsnio 1 dalį valstybių pateiktais aprašais, Komitetas sudaro, nuolat atnaujina ir Pasaulio paveldo sąrašo pavadinimu skelbia šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo vertybių, kurias pagal savo nustatytus kriterijus laiko turinčiomis išskirtinę visuotinę reikšmę, sąrašą. Atnaujintas sąrašas yra išplatinamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvejus metus.

3. Kad vertybė būtų įtraukta į Pasaulio paveldo sąrašą, reikalingas atitinkamos valstybės sutikimas. Įtraukiant į sąrašą vertybę, esančią teritorijoje, į kurią suvereniteto ar jurisdikcijos teises reiškia daugiau negu viena valstybė, jokiū būdu negalima pažeisti ginčo šalių teisių.

4. Atsižvelgdamas į aplinkybes, Komitetas sudaro, nuolat atnaujina ir Pavojuje atsidūrusio pasaulio paveldo sąrašo pavadinimu skelbia į Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktų vertybių, kurioms išsaugoti būtina imtis didelių darbų ir dėl kurių prašoma paramos pagal šią Konvenciją, sąrašą. Sąrašė turi būti nurodoma išlaidų tokiems darbams atlikti sąmata. Į šį sąrašą gali būti įtrauktos tik tos kultūros ir gamtos paveldo vertybės, kurioms yra iškilę dideli ir konkretūs pavojai, tokie kaip išnykimas dėl sparčiai blogėjančios būklės, didelio masto viešųjų ar privačių projektų arba spartaus miestų ar turizmo plėtojimo projektų; naikinimas pasikeitus žemės naudojimo paskirčiai ar jos savininkui; didelės permamos dėl nežinomų priežasčių; apleidimas dėl bet kokių priežasčių; kilęs ginkluotas konfliktas arba jo grėsmė; didžiulės nelaimės ir kataklizmai; dideli gaisrai, žemės drebėjimai, nuošliaužos; ugnikalnių išsiveržimai; vandens lygio permamos, potvyniai ir cunamiai. Iškilus neatidėliotinai būtinybei, Komitetas gali bet kada į Pavojuje atsidūrusio pasaulio paveldo

sąrašą įrašyti naują vertybę ir apie tokį įrašą nedelsdamas paskelbti.

5. Komitetas nustato kriterijus, kuriais remiantis gamtos ar kultūros paveldui priklausanti vertybė gali būti įtraukta į bet kurį iš šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų.

6. Prieš atmesdamas prašymą įtraukti vertybę į vieną iš šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų dviejų sąrašų, Komitetas tariasi su valstybe, šios Konvencijos nare, kurios teritorijoje yra aptariamoji kultūros ar gamtos vertybė.

7. Komitetas pagal susitarimą su suinteresuotomis valstybėmis koordinuoja ir skatina šio straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytiems sąrašams sudaryti reikalingus tyrimus ir tyrinėjimus.

12 straipsnis

Tai, kad kuri nors kultūros ar gamtos paveldui priklausanti vertybė nebuvo įtraukta nė į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų, jokių būdu nereiškia, kad ji neturi išskirtinės visuotinės reikšmės kokių nors kitu požiūriu, išskyrus įtraukimą į šiuos sąrašus.

13 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas priima ir nagrinėja valstybių, šios Konvencijos Šalių, parengtas paraiškas gauti tarptautinę paramą vertybėms, sudarančioms tų valstybių teritorijoje esančią kultūros ar gamtos paveldą ir įtrauktoms arba tinkamoms įtraukti į 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytus sąrašus. Tokiomis paraiškoms gali būti siekiama užtikrinti šių vertybių apsaugą, išsaugojimą, populiarinimą ar atkūrimą.

2. Paraiškos tarptautinei paramai gauti pagal šio straipsnio 1 dalį gali būti susijusios su 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ar gamtos paveldo nustatymu, kai parengtiniai tyrimai rodo, kad būtų tikslinga tęsti tyrinėjimus.

3. Komitetas sprendžia, kokių veiksmų dėl šių paraiškų turi būti imamasi, prireikus nustato paramos pobūdį bei dydį ir suteikia įgaliojimus jo vardu sudaryti reikiamus susitarimus su suinteresuota vyriausybe.

4. Komitetas nusistato prioritetinių darbų atlikimo tvarką. Tai darydamas, jis atsižvelgia į saugotinų pasaulio kultūros ir gamtos paveldo vertybių santykinę svarbą, į būtinybę suteikti tarptautinę paramą toms vertybėms, kurios geriausiai atskleidžia natūralią aplinką arba pasaulio tautų genialumą ir istoriją, į reikiamų atlikti darbų skubumą, į valstybių, kurių teritorijoje yra vertybės, kurioms yra iškilusi grėsmė, išteklius, ypač į jų turimas išgales pačioms užtikrinti tokių vertybių išsaugojimą.

5. Komitetas sudaro, nuolat atnaujina ir viešai skelbia vertybių, kurių labai buvo suteikta tarptautinė parama, sąrašą.

6. Komitetas sprendžia, kaip turi būti naudojamos pagal šios Konvencijos 15 straipsnį įsteigto fondo lėšos. Jis ieško būdų šioms lėšoms gausinti ir šiuo tikslu imasi visų tinkamų priemonių.

7. Komitetas bendradarbiauja su tarptautinėmis ir nacionalinėmis vyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis, siekiančiomis tikslų, panašių į šios Konvencijos tikslus. Tokias organizacijas, visų pirma Tarptautinį kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centrą (Romos centrą), Tarptautinę paminklų ir paminklinių vietovių tarybą (ICOMOS), Tarptautinę gamtos ir gamtos išteklių išsaugojimo sąjungą (IUCN), viešąsias ir privačias institucijas ir asmenis Komitetas gali pasitelkti savo programoms ir projektams įgyvendinti.

8. Komiteto sprendimai priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių narių balsų dauguma. Komiteto narių dauguma sudaro kворumą.

14 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetui padeda Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus paskirtas sekretoriatas.

2. Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinis direktorius, kiek įmanoma naudodamasis Tarptautinio kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo studijų centro (Romos centro), Tarptautinės paminklų ir paminklinių vietovių tarybos (ICOMOS), Tarptautinės gamtos ir gamtos išteklių išsaugojimo sąjungos (IUCN) pagal jų atitinkamas kompetencijas ir galimybių sritis teikiamomis paslaugomis, rengia Komiteto dokumentus, Komiteto posėdžių darbotvarkę ir yra atsakingas už Komiteto sprendimų įgyvendinimą.

IV. PASAULIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS FONDAS

15 straipsnis

1. Įsteigiamas Išskirtinę visuotinę reikšmę turinčio pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos fondas, vadinamas Pasaulio paveldo fondu.

2. Šis Fondas pagal Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos finansinius nuostatus yra patikos fondas.

3. Fondo lėšas sudaro:

a) privalomieji ir savanoriškieji valstybių, šios Konvencijos Šalių, įnašai;

b) įnašai, dovanos ar palikimai, kuriais gali prisidėti:

i) kitos valstybės;

ii) Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija, kitos Jungtinių Tautų sistemos organizacijos, ypač Jungtinių Tautų vystymo programa ar kitos tarpvyriausybines organizacijos;

iii) viešosios ar privačios institucijos arba asmenys;

c) visos už Fondo lėšas sukauptos palūkanos;

d) lėšos, surinktos per rinkliavas ir gautos per Fondo rėmimo renginius, ir

e) visos kitos lėšos, kurias leidžia Pasaulio paveldo komiteto parengti Fondo nuostatai.

4. Įnašai į Fondą ir kitais būdais Komiteto gaunama parama gali būti panaudoti tik tais tikslais, kokius nustato Komitetas. Komitetas gali priimti įnašus, skirtus naudoti tik tam tikrai programai arba projektui, jei jis tokią programą arba projektą yra nusprendęs įgyvendinti. Įnašai į Fondą negali būti siejami su jokiais politinėmis sąlygomis.

16 straipsnis

1. Neatmesdamos jokių papildomų savanoriškųjų įnašų, valstybės, šios Konvencijos Šalys, įsipareigoja reguliariai, kas dveji metai, mokėti į Pasaulio paveldo fondą įnašus, kurių suma, kaip visoms valstybėms vienodą procentinį dydį, nustato valstybių, šios Konvencijos Šalių, visuotinis susirinkimas Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijos sesijų metu. Šį sprendimą visuotinis susirinkimas priima dalyvaujančių ir balsuojančių valstybių Šalių, nepadariusių šio straipsnio 2 dalyje minimo pareiškimo, balsų dauguma. Valstybių, šios Konvencijos Šalių, privalomas įnašas jokių atveju neviršija 1 proc. jų įnašo į nuolatinį Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos biudžetą.

2. Tačiau kiekviena valstybė, deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentą, kaip nurodyta šios Konvencijos 31 arba 32 straipsnyje, gali pareikšti, kad šio straipsnio 1 dalies nuostatos jos nesaisto.

3. Valstybė, šios Konvencijos Šalis, padariusi šio straipsnio 2 dalyje nurodytą pareiškimą, bet kuriuo metu gali minėtą pareiškimą atšaukti pranešdama apie tai Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui. Tačiau pareiškimo atšaukimas tos

valstybės mokėtinam privalomajam įnašui turi įtakos tik nuo tos dienos, kai prasideda artimiausias valstybių, šios Konvencijos Šalių, visuotinis susirinkimas.

4. Kad Komitetas galėtų veiksmingai planuoti savo veiklą, valstybių, šios Konvencijos Šalių, padariusių šio straipsnio 2 dalyje minėtą pareiškimą, įnašai turi būti mokami reguliariai, bent kartą per dvejus metus, ir neturėtų būti mažesni už įnašus, kuriuos jos turėtų mokėti, jei jos būtų saistomos šio straipsnio 1 dalies nuostatų.

5. Bet kuri valstybė, šios Konvencijos Šalis, neįmokėjusi savo privalomojo ar savanoriškojo įnašo už einamuosius ir prieš juos buvusius kalendorinius metus, negali būti renkama Pasaulio paveldo komiteto nare; ši nuostata netaikoma per pirmuosius rinkimus.

Bet kurios tokios valstybės, kuri jau yra Komiteto narė, įgaliojimai baigiasi per šios Konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje numatytus rinkimus.

17 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, svarsto arba skatina nacionalinių viešųjų ir privačių fondų ar asociacijų, siekiančių pritraukti šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo apsaugai aukojamas lėšas, steigimą.

18 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, teikia paramą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos globojamoms tarptautinėms lėšų į Pasaulio paveldo fondą rinkimo kampanijoms. Jos padeda šiuo tikslu lėšas renkančioms institucijoms, nurodytoms 15 straipsnio 3 dalyje.

V. TARPTAUTINĖS PARAMOS SĄLYGOS IR TVARKA

19 straipsnis

Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali prašyti tarptautinės paramos jos teritorijoje esančių išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ar gamtos paveldo vertybių labui. Kartu su paraiška ji pateikia visą turimą 21 straipsnyje nustatytą informaciją ir dokumentus, kurie leistų Komitetui priimti sprendimą.

20 straipsnis

Atsižvelgiant į 13 straipsnio 2 dalies, 22 straipsnio c punkto ir 23 straipsnio nuostatas, tarptautinė parama pagal šią Konvenciją gali būti teikiama tik toms kultūros ir gamtos paveldo vertybėms, kurias Pasaulio paveldo komitetas yra nusprendęs arba gali nuspręsti įrašyti į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytų sąrašų.

21 straipsnis

1. Pasaulio paveldo komitetas nustato jam teikiamų paraiškų tarptautinei paramai gauti nagrinėjimo procedūrą ir tiksliai nurodo paraiškų turinį. Jose turėtų būti apibūdinti numatomi veiksmai, reikiami atlikti darbai, numanoma darbų kaina, skubumas ir priežastys, dėl kurių paramos prašanti valstybė negali pati padengti visų išlaidų. Tokios paraiškos turi būti, kada tik įmanoma, pagrįstos ekspertų išvadomis.

2. Paraiškas, pateiktas ištikus katastrofoms ar stichinėms nelaimėms, dėl darbų, kurių gali reikėti, neatidėliotinumui, Komitetas, kuris turėtų turėti tokiems nenumatytiems atvejams skirtą

rezervinį fondą, svarsto nedelsdamas, skubos tvarka.

3. Prieš priimdamas sprendimą, Komitetas savo nuožiūra atlieka reikiamus tyrimus ir konsultuojasi su ekspertais.

22 straipsnis

Pasaulio paveldo fondo teikiama parama gali būti šių formų:

a) meninių, mokslinių ir techninių problemų, kurias kelia šios Konvencijos 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo apsauga, išsaugojimas, populiarinimas ir atkūrimas, tyrimai;

b) ekspertų, techninių darbuotojų ir kvalifikuotų darbininkų, užtikrinančių tinkamą patvirtintų darbų atlikimą, parūpinimas;

c) visų lygių personalo ir specialistų rengimas kultūros ir gamtos paveldo nustatymo, apsaugos, išsaugojimo, populiarinimo ir atkūrimo srityje;

d) aprūpinimas įranga, kurios suinteresuota valstybė neturi arba kurią įsigyti yra nepajėgi;

e) ilgalaikės lengvatinės ar beprocentės paskolos;

f) negrąžintinų subsidijų suteikimas išskirtiniais atvejais ir dėl ypatingų priežasčių.

23 straipsnis

Pasaulio paveldo komitetas taip pat gali teikti tarptautinę paramą nacionaliniams ar regioniniams centrams kultūros ir gamtos paveldo nustatymo, apsaugos, išsaugojimo, populiarinimo ir atkūrimo srities visų lygių personalui ir specialistams rengti.

24 straipsnis

Prieš suteikiant didelio masto tarptautinę paramą, turi būti atliekami išsamūs moksliniai, ekonominiai ir techniniai tyrimai. Šie tyrimai turi būti grindžiami pažangiausiais gamtos ir kultūros paveldo apsaugos, išsaugojimo, populiarinimo ir atkūrimo metodais ir turi atitikti šios Konvencijos tikslus. Atliekant tyrimus, turi būti siekiama nustatyti racionalius suinteresuotos valstybės turimų išteklių naudojimo būdus.

25 straipsnis

Paprastai tarptautinė bendruomenė padengia tik dalį išlaidų, reikalingų būtiniems darbams atlikti. Pagrindinę lėšų dalį kiekvienai programai ar projektui turi skirti tarptautinę paramą gaunanti valstybė, išskyrus atvejus, kai jos ištekliai neleidžia to padaryti.

26 straipsnis

Pasaulio paveldo komiteto ir paramą gaunančios valstybės sudaromame susitarime nustatomos sąlygos, kuriomis turi būti įgyvendinama pagal šią Konvenciją tarptautinę paramą gaunanti programa ar projektas. Tokią tarptautinę paramą gaunančios valstybės pareiga yra tęsti tokiu būdu išsaugotos vertybės apsaugą, išsaugojimą ir populiarinimą, laikantis minėtame susitarime išdėstytų sąlygų.

VI. MOKYMO PROGRAMOS

27 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, visomis galimomis priemonėmis, ypač per mokymo ir informavimo programas, stengiasi savo gyventojams ugdyti Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo vertės supratimą ir pagarbą jam.

2. Jos įsipareigoja plačiai informuoti visuomenę apie šiam paveldui gresiančius pavojus ir apie veiksmus, kurių imamasi pagal šią Konvenciją.

28 straipsnis

Valstybės, šios Konvencijos Šalys, gaunančios tarptautinę paramą pagal šią Konvenciją, imasi atitinkamų priemonių, kad būtų skleidžiama informacija apie vertybės, kurios labai yra gauta parama, svarbą ir tos paramos vaidmenį.

VII. ATASKAITOS

29 straipsnis

1. Valstybės, šios Konvencijos Šalys, Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinei konferencijai šios nustatytu laiku ir būdu pateikiamose ataskaitose praneša apie jų priimtas teises ir administracines nuostatas, taip pat apie kitus veiksmus, kurių imtasi taikant šią Konvenciją, kartu pateikdamos išsamų šioje srityje įgytos patirties apibūdinimą.

2. Šios ataskaitos pateikiamos Pasaulio paveldo komitetui susipažinti.

3. Komitetas Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinės konferencijai per kiekvieną eilinę jos sesiją pateikia savo veiklos ataskaitą.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Ši Konvencija yra sudaryta anglų, arabų, ispanų, prancūzų ir rusų kalbomis. Visi penki tekstai turi vienodą teisinę galią.

31 straipsnis

1. Šią Konvenciją Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos valstybės narės ratifikuoja arba priima pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.

2. Ratifikavimo ar priėmimo dokumentai deponuojami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

32 straipsnis

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės, kurios nėra Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos narės ir kurias prie jos prisijungti pakviečia Organizacijos Generalinė konferencija.

2. Prisijungiama deponuojant prisijungimo dokumentą Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

33 straipsnis

Ši Konvencija įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo dvidešimto ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos, bet tik toms valstybėms, kurios savo atitinkamus

ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentus deponavo tą dieną arba iki tos dienos. Bet kuriai kitai valstybei ši Konvencija įsigalioja praėjus trimis mėnesiams nuo jos ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos.

34 straipsnis

Valstybėms, šios Konvencijos Šalims, turinčioms federacinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą, taikomos šios nuostatos:

a) dėl šios Konvencijos nuostatų, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės arba centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios teisei jurisdikcijai, federalinės arba centrinės vyriausybės įsipareigojimai yra tokie pat kaip ir tų valstybių, šios Konvencijos Šalių, kurios nėra federacinės valstybės;

b) dėl šios Konvencijos nuostatų, kurių įgyvendinimas priklauso atskirų valstybės dalių: valstijų, šalių, provincijų ar kantonų, kurių federacijos konstitucinė sistema neįpareigoja imtis teisinių priemonių, jurisdikcijai, federalinė vyriausybė praneša tokių valstijų, šalių, provincijų ar kantonų kompetentingoms valdžios institucijoms apie pirmiau minėtas nuostatas ir joms rekomenduoja jas priimti.

35 straipsnis

1. Kiekviena valstybė, šios Konvencijos Šalis, gali denonsuoti šią Konvenciją.

2. Apie denonsavimą pranešama rašytiniu dokumentu, deponuojamu Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja po dvylikos mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo dienos. Jis neturi jokio poveikio denonsuojančios valstybės, šios Konvencijos Šalies, finansiniams įsipareigojimams iki denonsavimo dienos.

36 straipsnis

Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinis direktorius praneša Organizacijos valstybėms narėms, 32 straipsnyje nurodytoms valstybėms, kurios nėra Organizacijos narės, taip pat Jungtinėms Tautoms apie visų 31 ir 32 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumentų deponavimą ir 35 straipsnyje numatytą denonsavimą.

37 straipsnis

1. Šią Konvenciją gali keisti Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos Generalinė konferencija. Tačiau bet koks pakeitimas saisto tik valstybes, tapusias pakeistos konvencijos šalimis.

2. Jei Generalinė konferencija priimtų naują konvenciją, visai arba iš dalies keičiančią šią Konvenciją, tai nuo naujosios pakeistos konvencijos įsigaliojimo dienos šios Konvencijos nebegalima ratifikuoti, priimti arba prisijungti prie jos, jeigu naujojoje konvencijoje nenumatyta kitaip.

38 straipsnis

Pagal Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsnį ši Konvencija Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus prašymu registruojama Jungtinių Tautų Sekretariate.

Priimta 1972 m. lapkričio 23 d. Paryžiuje dviem autentiškais egzemplioriais, pasirašytais Generalinės konferencijos septynioliktosios sesijos pirmininko ir Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos generalinio direktoriaus. Šie du egzemplioriai deponuojami Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos archyvuose, o patvirtintos kopijos nusiunčiamos visoms 32 ir 33 straipsniuose nurodytoms valstybėms, taip pat Jungtinėms Tautoms.
